

Smyčkový kvartet

Tak jsme tedy zde, a když se tak člověk rozhlédne po sále, je mu jasné, že podzemní dráhy, tramvaje a omnibusy, soukromé vozy, a dovolují si tvrdit, i nemálo kočárů s tím mělo co dělat, sprádající pavučinu přes celý Londýn z jednoho konce na druhý. Přesto však začínám pochybovat —

Jestliže je skutečně pravda, jak říkají, že celá Regent Street je na nohou a mírová smlouva je podepsána a počásí není tak chladné na tuto roční dobu a dokonce ani za takovou činži nikde ne najdete byt a na chřipce jsou nejhorsí právě následky; jestliže si vzpomenu, že jsem zapoměla napsat o tom, jak do spizírny zatéká, a že jsem ztratila ve vlaku rukavici; jestliže mě pokrevní svazky nutí k tomu, abych se natáhla a srdečně stiskla ruku, která je možná podáváná s rozpaky —

„Neviděli jsme se už sedm let!“

„Naposledy v Benátkách.“

„A kde bydlíte teď?“

„Ano, k večeru se mi to hodí nejlépe, ačkoliv pokud bych vás směla požádat —“

„Okamžitě jsem vás poznal!“

„Nu, to víte, válka to všechno přerušila —“

Jestliže myslí prolétnou takovéto malé šípy — a protože ve společnosti lidí to ani jinak nejde — jeden ani nestačí přistát, a už se za ním žene další; jestliže toto všechno člověka zahřeje a ještě navíc se rozsvítí elektrické světlo; jestliže v nás vyslovení určité myšlenky v tolika případech zanechává potřebu stále ji vylepšovat a upravovat a zároveň rozdmýchá staré lítosti, radosti, marnosti a touhy — jsou-li tohle všechno skutečnosti, které mám na mysli, a klobouky a kožešinové štóly a pánské fraky a kravatové Jehlice s perlami, které se vynořují na povrch — jaká je tu pak šance?

K čemu? Každou minutou se stává obtížnější říci, proč tomu všemu navzdory tady sedím a věřím, teď ani nemohu říci čemu nebo si třeba jen vzpomenout, kdy se to stalo naposledy.

„Viděli jste průvod?“

„Král vypadal, jako by mu byla zima.“

„Ne, ne, ne. Ale co to tedy bylo?“

„Koupila si dům v Malmesbury.“

„To tedy měla štěstí, že tam nějaký objevila!“

Právě naopak, mně se zdá téměř jisté, že ať už je jaká je, spočívá na ní prokletí, neboť všechno se to točí jen kolem bytů a klobouků a racků, nebo tak mi to alespoň připadá u téhle stovky lidí, kteří se usadili, dobře oblečení, zde mezi čtyřmi stěnami, zahalení v kožešinách, nasycení, ne že bych se nad ně snad mohla nějak vyvyšovat, protože i já zde odevzdaně sedím v pozlaceném křesle a pouze převracím hlínu nad pohřbenými vzpomínkami, jako to děláme všichni, vždyť z různých náznaků je zřejmé, pokud se nemýlím, že my všichni na něco vzpomínáme, že v skrytu něco hledáme. Proč se vzrušovat? Proč se znepokojujeme nad stříhem kabátů; nad rukavicemi — zapnout, či nezapnout? Pak se zadívat na zestárlou tvář na pozadí tmavé látky: před okamžikem byla uhlazená a ruměnná; nyní je zamklá a smutná, jakoby ve stínu. Zaznělo snad z předpokoje ladění druhých houslí? Vtom

přicházejí; čtyři černé postavy si nesou nástroje, usazují se čelem k bílým čtvercům, zalévá je světlo; na chvíli spočinou špičkami smyčců na stojanu s notami; současnými pohyby smyčce pozvednou; lehce je přiloží k nástrojům a upřou zraky na protějšího hráče a první houslista odpočítá jedna, dva, tři —

Raší, bují, puká, kvete! Hrušeň na vrcholku hory. Vytryskne pramen; déšť krupějí. Vody hluboké Rhône však plynou rychle, uhánějí pod oblouky mostů a strhávají s sebou listy plazivých vodních rostlin, smývají stíny nad stříbřitými rybami, skvrnitými rybami unášenými bystřinou a nyní smetenými do víru, kde — tohle je složité — na dně tůň žijí celá hejna rybek; mrskají sebou, cákají, otírají se ostrými ploutvemi; a vodní proud zde věří tak, že zmítá žlutými oblázky krouživým pohybem stále dokola — teď se volně vznášejí, klesají rychle zpátky dolů, anebo dokonce jaksi stoupají v nádherných spirálách vzhůru do vzduchu; zkažené jako tenké hobliny dřeva zpod hoblíku, výš a výš. . . Jaká úžasně krásná prostota je v těch, kteří lehce našlapující s úsměvem procházejí světem! A také ve starých veselých rybářkách, obhroubých stařenách, které se zabydlely pod mostními oblouky a halasně se smějí a otfásají a radují, když se při chůzi kymácejí ze strany na stranu, hum, ha!

„Tohle je ovšem mladý Mozart —“

„Ale ta melodie, jako všechny jeho melodie, probouzí v člověku zoufalství — totiž naději. Co tím myslím? To je na hudbě to nejhorší! Chce se mi tančit, smát se, jíst růžové koláčky, žluté koláčky, pít lehké, natrpklé víno. Anebo co takhle nějaká nemravňá historka — ta by mě teď dokázala pobavit. Čím je člověk starší, tím víc vychutnává nemravňost. Ha, ha! Smějí se. Čemu? Vy jste neřekl nic a ten pán naproti také ne. . . Ale dejme tomu — Pst!“

Melancholická řeka nás unáší dál. Splývajícími větvemi vrby prosvítá měsíc a já vidím tvou tvář, naslouchám tvému hlasu a zpěvu ptáků, když miji- me vrboví. Co to šeptáš? Smutek, smutek. Radost, radost. Jsme propleteni jako rákosí v měsíčním svitu. Navždy spoutání, prostupujeme se navzájem, spojuje nás bolest a smutek zasypává — náraz!

Člun se potápí. Postavy se zvedají, vznášejí, jsou teď tenké jako list, ztrácejí se, až z nich zbývá jen jejich šerý duch, který ve své zářné výši vysává z mého srdce dvojí cit. Pro mě zpívá, zbavuje mě mého žalu, zvolna rozmrazuje soucit, zahrnuje láskou tento pochmurný svět, zanikne, ale něha se nevytratí, dál obratně a jemně tká svá přadena, až jsou v tomto vzoru, v tomto konci, ti roztržití z nás opět sjednoceni; vznášejí se, vzlykají, vzdychají únavou, v zoufalství i radosti.

Proč se tedy rmoutit? Ptej se! Nebo zůstaneš neuspokojen? Já říkám, že to všechno bylo domluveno; ano; uloženo k odpočinku pod příkrývkou z lístků růží, které opadaly. Opadaly. Ach, ale teď padá poslední. Jeden růžový lístek klesá ze závratné výšky jako padáček vypuštěný z neviditelného balónu, točí se, nerozhodně se třepetá. Nikdy k nám nedospěje.

„Ne, ne, já jsem si ničeho nevšimla. To je na hudbě to nejhorší — člověk se tak hloupě zasní. Říkáte, že se druhé housle opozdily?“

„Támhle je stará paní Munroová, tápe a hledá

cestu ven — každým rokem jí zrak slábne stále víc, chuděrka — na té hladké podlaze.“

Slepota ve stáří, šedohlavá Sfinga... Stojí na chodníku, mává, tak přísně a rozhodně, na červený omnibus.

„Jaká nádhera! Jak krásně hrají! Jak — jak — jak!“

Jazyk se jen třepe a tleská. Vše je tak prosté. Pera v klobouku vedle mne jsou barevná a veselá jako dětské chrastítka. Skulinou v zácloně zeleně zazáří list platanu. Prapodivně, velmi vzrušující.

„Jak — jak — jak!“ Pst!

Na trávníku jsou milenci.

„Jestliže, madam, přijmete mé rámě —“

„Vám bych, pane, svěřila i své srdce. Svá těla jsme stejně zanechali v salóně. Toto zde na trávníku jsou jen stíny našich duší.“

„Pak tohle je objetí našich duší.“ Citroníky souhlasně přikyvuji. Labuť se odráží od břehu a zasněně se dá unášet doprostřed proudu.

„Ale abych se vrátila. Následoval mne chodbou, a když jsme zašli za roh, přišlápl mi krajkou spodničky. Co jiného mi zbývalo než vykřiknout „Ach!“, zastavit se a zvednout ji. V tom okamžiku on vytasil meč a začal jím mávat, jako by chtěl cosi ubodat k smrti, a křičel: „Šilenci! Šilenci! Šilenci!“ Vykřikla jsem a princ, který cosi psal na pergamen ohromné knihy v arkýři okna, vyšel ve své sametové čapce a kožešinových střevících, strhl se zdi rapír — dar španělského krále, víte — a já jsem prchla, přehodila si přes sebe tenhle plášť, abych zakryla roztrženou sukni — abych zakryla... Ale slyšte! Lesní rohy!“

Muž dámě odpovídá tak rychle a ona vybíhá po

stupnicích za takové hbité výměny vzájemných poklon, vrcholicích nyní ve vášnivém vzlyku, že slova nelze rozeznat, přestože smysl je dostatečně jasný — láska, smích, úprk, pronásledování, rajské blaženství — to vše plyne v radostném závanu něžného citu — dokud nezazní zvuk stříbrných rohů, zpočátku vzdálený, pozvolna sílicí a zřetelnější, jako by hradní stráž slavnostně zdravila ranní rozbřesk nebo zlověstně oznamovala útěk milenců... Zelená zahrada, měsícem ozářené jezírko, citroníky, milenci a rybky, všechno se ztrácí v opálové obloze, na níž v okamžiku, kdy se k lesním rohům přidají trubky a křídlovky, vyrostou bílé oblouky, pevně usazené na mramorových pilířích... Tradá tramtadá. Cink a cinkilink. Stálý řád. Pevné základy. Pochod davů. Zmatek a chaos zadusány do země. Ale tohle město, kam máme namířeno, není ani z kamene, ani z mramoru; odolává, stojí neochvějně; ani jedna tvář, ani jeden prapor nás nezdraví a nevíta. A tak se tedy vzdejte vši naděje; já odhazuji v poušti svou radost; dál kráčím nahá. Sloupy jsou holé; nikomu nevěští nic dobrého; nevrhají stín; lesklé, bez příkras. Padám zpátky, již mě opustila dychtivost a mám jen jedno přání — odejít, najít ulici, poznat budovy, pozdravit ženu prodávající ovoce, říci služebné, která mi otevře dveře: hvězdná noc.

„Dobrou noc. Dobrou noc. Jdete tudy?“

„Bohužel. Já jdu tudyhle.“

Pondělí nebo úterý

Líně a lhostejně, jista svou cestou, míjí volavka po obloze nad kostelem a křídla ji bez námahy unášejí kupředu. Bílá a vzdálená, ponořená sama v sebe, se obloha neustále zakrývá a odkrývá, pohybuje a zůstává. Jezero? Pryč s jeho břehy! Hora? Ach, výborně — svahy má pozlacené sluncem. Spadá až dolů. Pak kapradí nebo bílá pírká, stále dál a dál —

Toužení po pravdě, čekání, přepečlivé vybírání několika slov, věčné toužení — (zleva se ozve výkřik, zprava další. Kola se rozjíždějí různými směry. Ve zmatku se hromadí omnibusy) — věčné toužení — (hodiny dvanácti zřetelnými údery slavnostně potvrzují, že je poledne; světlo vyzářuje zlaté odstíny; děti pobíhají kolem) — věčné toužení po pravdě. Rudá kupole; se stromů visí mince; z komínů vychází kouř; štěkot, hlahol, křik „Železo na prodej“ — a pravda?

Mužské i ženské nohy, černé nebo oděné ve zlatě, směřují k jednomu bodu — (To je ale nevlídno — Cukr? Ne, díky — Společenství budoucnosti) — oheň v krbu praská a červeň zalévá pokoj, až na černé postavy se zářícíma očima, zatímco venku dodávka vykládá svůj náklad, slečna Thingummyová popíjí u stolu čaj, silně skleněné tabule chrání kožešinové pláště —

Vítr vane listí podél nároží, žene je pod kola, postříbřuje, doma i bez domova, smetá je do houfu a rozháni ve všechny strany, unáší nahoru a dolů, trhá, cupuje, splétá — a pravda?

Teď, vzpomínat u krbu na bílé mramorové desce. Ze slonovinových hlubin vzlínají slova a září svou černí, rozkvétají, pronikají. Spadne kniha; v plameni, v kouři, v mžikání jisker — nebo teď, na cestách, přívěsek z hrací kostky, pod ním minarety a indická moře, a náhle obloha zmodrá a zatřpytí se hvězdy — a pravda? nebo snad teď, v tichém ústraní?

Líně a lhostejně se volavka vrací zpět; nebo halí své hvězdy; pak je odkrývá.